

Skąd się wzięły Mikołajki?

Grudzień to miesiąc prezentów i radosnych niespodzianek, a pierwszą okazją do obdarowywania bliskich są oczywiście Mikołajki. Dzień 6 grudnia jest dla Świętego Mikołaja próbą generalną przed wigilijnym wieczorem, kiedy worek z prezentami pęka w szwach. W odróżnieniu od uroczystej Gwiazdki, mikołajkowe święto zwykle celebruje się znacznie skromniej, stawiając na symboliczne prezenty, które mają zaakcentować uczucia, jakie żywimy do bliskich nam osób.

Nie bez powodu jednak z Mikołajek najbardziej cieszą się dzieci. Maluchy na całym świecie wyczekują upominków, które przywiezie im starszy pan z brodą, albo jeden z jego baśniowych pomocników. Warto bowiem wiedzieć, że Mikołajki obchodzone są nieco inaczej w różnych zakątkach globu. I choć czasem różni je data i tajemniczy gość z prezentami, który nie zawsze ma postać pocziwego Świętego Mikołaja. Bez względu na zwyczaje i tradycje, mikołajki na całym świecie łączą jeden cel – szczerzenie szczęścia i radości. Ta sama misja przyświecała pewnemu biskupowi z Miry, na cześć którego świętujemy Mikołajki.

(pod linkiem) Dawno temu, w średniowiecznej Licji...

Pierwowzorem Świętego Mikołaja, którego dziś utożsamiamy z okrągłutkim, starszym panem w czerwonym stroju był prawosławny i katolicki duchowny z rejonów wschodniej Licji (dzisiejszej Turcji). Według historycznych źródeł żył na tych terenach na przełomie III i IV w. Ze współczesnym wizerunkiem Mikołaja łączy go imię i oczywiście chęć czynienia dobra. Ten prawdziwy Mikołaj był bowiem biskupem, a czynności kapłańskie pełnił w niewielkiej miejscowości Mira. Słynął z dobrego serca i ogromnej wrażliwości na krzywdę innych. O jego żywocie krąży wiele sprzecznych informacji i legend. Wiadomo natomiast, że urodził się w miejscowości Patara w Licji w dość majątnej, ale bardzo pobożnej rodzinie. Dorastając wiedział już, że chce poświęcić życie Bogu. Po śmierci swoich rodziców cały rodowy majątek oddał biednym. Stawał w obronie słabych i pokrzywdzonych, chętnie niósł pomoc innym.

Nie jest do końca jasne, jak umarł Mikołaj z Miry, ale za swój pobożny żywot i bezgraniczne dobro uznano go świętym. Kroniki historyczne podają, że święto ku czci biskupa z Miry już od IX w. obchodzone jest 6 grudnia na całym świecie. Przez pewien czas pamięć o szlachetnym duchownym czczono także 9 maja, jednak zwyczaj ten nie przetrwał do dziś. Także i 6 grudnia od dawna nie jest już świętem kościelnym. Taką decyzję podjęto na II soborze watykańskim, argumentując, że nie ma jednoznacznych dowodów na istnienie Mikołaja z Miry.

Postulat przeciwników kultu tego świętego spotkał się z gwałtownym protestem ze strony zwolenników legendarnego biskupa. Ostatecznie papież zdecydował, że święto 6 grudnia zostanie usunięte z kalendarza kościelnego i traktowane jako tzw. wspomnienie dowolne. Mimo wielu kontrowersji na temat świętego Mikołaja, pamięć o jego historii

przetrwiała próbę czasu, a zwyczaj celebrowania mikołajek na dobre zagościł w naszej tradycji.¹

Mikołajkowe zwyczaje w różnych zakątkach świata

Mikołajki celebruje się nie tylko w Polsce, ale także w wielu innych krajach. Nie wszędzie jednak to grudniowe święto obchodzone jest tak samo. Pod względem zwyczajów najbliższej nam do **Czech i Słowacji**, gdzie Mikołaja także wita się 6 grudnia. Sędziwy pan z brodą przybywa do dzieci w towarzystwie anioła i czarta – to oni podpowiadają mu, który maluch był grzeczny i zasługuje na podarunek, a komu należy się różga. W **Hiszpanii** i w **USA** dzieci także wyczekują Mikołaja w pierwszą niedzielę adwentową. W obu krajach na upominki przygotowuje się specjalne skarpety, do których maluchy chowają listy z życzeniami. W mikołajkowy wieczór starszy pan w czerwonym płaszczu zabiera korespondencję, a w ich miejsce zostawia prezenty.

W wielu państwach Mikołajki obchodzi się dzień wcześniej, niż u nas. 5 grudnia prezenty otrzymują dzieci w **Belgii i Holandii**. Rolę skrytek na upominki pełnią tam buty i koszyki, które wieczorem wystawia się przed dom. Starszy pan przybywa nie w czerwonym, ale w czarnym stroju, pobrudzonym sadzą z komina. Mikołajkowymi prezentami dla maluchów są czekoladowe łakocie w kształcie pierwszych liter ich imion. Belgijskie i holenderskie dzieci nie zapominają także o zwierzętach Świętego Mikołaja. Zmęczone renifery mogą posilić się specjalnie przygotowanymi dla nich przysmakami – marchwią i pachnącym sianem.

W **Niemczech** początek grudnia to okazja dla Mikołaja, żeby sprawdzić, jak sprawują się małe urwisy. Dziadek z białą brodą wędruje od domu do domu z wielką księgą, w której sporządza notatki na temat zachowania każdego malca. Grzeczne dzieci otrzymują słodycze i wiedzą już, że w świąteczne wieczór mogą liczyć na upragnione podarunki pod choinką. Latorośl, która sprawia rodzicom wiele problemów, za karę dostaje różgę, węgiel albo... ziemniaki. Czy ktoś jeszcze wątpi, że warto być grzecznym przez cały rok?

Co ciekawe, w niektórych krajach Świętego Mikołaja zastępują inne baśniowe postacie. W **Szwecji** od dawna w tej roli występuje skrzat Jultomte, który pojawia się z prezentami dopiero w wigilijny wieczór. We **Włoszech** na świąteczne upominki trzeba czekać aż do święta Trzech Króli. W tym dniu maluchy odwiedza wiedźma Befana.

Staruszka przylatuje na miotle i wrzuca prezenty przez komin. **Francuskie** dzieci czekają na dziadka z brodą, ale nie jest to Mikołaj. Pere Noel, czyli "Bożonarodzeniowy ojciec" to postać świecka, zupełnie niezwiązana z tradycją katolicką, czy anglosaską. Dzieci w **Syrii** zamiast Mikołajek świętują Nowy Rok, a prezenty roznosi im... świąteczny wielbłąd.

---

¹Skąd się wzięły mikołajki W: wp doborowe składnik [online]. [Dostęp 2-12-2023]. Dostępny w Internecie: <https://dobreskladniki.wp.pl/skad-sie-wziely-mikolajki-slodka-tradycja-grudniowego-swiatea>.

Ta niezwykła różnorodność mikołajkowych zwyczajów może nieco zdumiewać, ale z drugiej strony wyjaśnia, jakim cudem Mikołaj jest w stanie obdarować upominkiem wszystkie dzieci na całym świecie. Jak widać, starszy pan ma szczegółowo rozpisany grafik i wielu lokalnych pomocników, którzy dobrze wiedzą, jak wywołać radość na twarzy każdego malucha.²

---

² Skąd się wzięły mikołajki W: wp doborowe składnik [online]. [Dostęp 2-12-2023]. Dostępny w Internecie: <https://dobreskladniki.wp.pl/skad-sie-wziely-mikolajki-slodka-tradycja-grudniowego-swiet>.